

Dětská gynekologie

Proč existuje dětská gynekologie?

Obr. 1 Děvče není žena

Obr. 2 Dívka není žena

Tyto rozdílnosti si velmi dobře uvědomoval již prof. MUDr. Rudolf Perter (1900 – 1966), který je zakladatelem dětské gynekologie u nás. Dětská gynekologie je velmi mladé odvětví gynekologie - byla založena v naší republice v roce 1940.

Svým zaměřením má dětská gynekologie nejen charakter diagnostický a léčebný, ale je to především důležitý obor preventivní medicíny. Sledování dívek v průběhu pohlavního zrání, aktivní vyhledávání odchylek a jejich včasná léčba pomáhá předcházet poruchám funkce rodidel u dospělé ženy. Dětská gynekologie rozšiřuje klasickou gynekologii tak, aby zahrnovala péči o ženu už od narození a neomezovala se jen na období fertility-pohlavní zralosti, klimakteria-přechodu a senia- stáří. Dětská gynekologie má své odlišnosti od gynekologie dospělé. A to jak ve fyziologii a patologii rodidel dětí, tak ve způsobu vyšetřování, ošetřování a léčení.

Vyšetřování v dětské gynekologii musí respektovat anatomické odlišnosti reprodukční soustavy u dívek v různém věku a zároveň musí být prováděno s vhodným psychologickým přístupem k dítěti, či dospívající dívce. Děti nechápou gynekologické vyšetření jako zjištění stavu nutného k léčení a nejsou tedy motivovány ke spolupráci. To je velmi důležitý rozdíl, pravděpodobně důležitější než rozdílnosti ve vlastním vyšetřování a vyžaduje dlouholeté zkušenosti v jednání s dětmi i s dospívajícími.

Při vyhledávání abnormalit u děvčátek dětský gynekolog mimo rodidel sleduje i tzv. sekundární pohlavní znaky. Jsou to zejména prsy, pubické a axilární ochlupení, ale i celková konfigurace postavy, utváření pánve, rozložení tělesného tuku, muskulatury, vzhled obličeje, typ vlasové kštice, růst a

vývoj kostry. Dětská gynekologie je tedy multidisciplinární obor - tzn. velmi úzce spolupracuje i s jinými specializacemi – hlavně s pediatrií, dětskými endokrinology, chirurgy, urology, onkology a psychiatry.

K nejčastějším onemocněním, se kterými se setkáváme v ambulanci dětského gynekologa, jsou výtoky u dětí a dospívajících dívek, bolesti břicha a nepravidelnosti menstruačního cyklu. V posledních letech narůstá počet diagnóz synechia vulvy – což je slepení a později srůst rodidel u malých děvčátek, které vznikají díky nesprávné péči o rodidla malých dětí. Synechie v naší ambulanci ošetřujeme ambulantně.

Díky špičkovému přístrojovému vybavení (hlavně modernímu ultrazvuku) diagnostikujeme cysty, nádory i vrozené vývojové vady u děvčátek a dospívajících dívek. A díky neméně špičkovému přístrojovému vybavení operačních sálů a zkušenostem operačního týmu na naší klinice následně operujeme diagnostikované nálezy a to nejčastěji pomocí miniinvazivní technologie.

Po operaci následuje u děvčátek důležité doléčení nejdříve v nemocnici a poté v lázních pro děti a dospívající dívky. Pooperační péče a poté zajištění lázeňské péče je také v gesci dětského gynekologa. Následná balneoterapie po operaci je velmi důležitým faktorem k zamezení eventuelních potíží s budoucí fertilitou. Následná balneoterapie je doporučována u všech dívek po gynekologických operacích ale i po chirurgických operacích, například po operaci slepého střeva.

V ambulanci dětského gynekologa se zabýváme i problematikou HPV infekce, což je v posledních několika letech velmi medializovaná a velmi závažná otázka.

HPV je nejčastější sexuálně přenosnou infekcí. Vzhledem k obecnému mínění o pohlavně přenosných nemocech je však třeba upozornit, že HPV, neboli lidské papilomaviry, způsobují nejen genitální bradavice, nádory hrdla děložního, penisu, konečníku, ale také například nádory hrtanu či polypy dýchacích cest. Očkování je proto vhodnou ochranou žen i mužů.

Je třeba si uvědomit, že rakovina děložního hrdla je druhou nejčastější rakovinou u žen v České republice. Její výskyt u nás je vyšší než v rozvinutých zemích Evropské unie. Kromě tragického lidského a sociálního aspektu má rakovina děložního hrdla i obrovské ekonomické důsledky. Pokud se tomuto onemocnění nepředede nebo se neodhalí včas, je léčba rozvinutých stádií nemoci poté velmi nákladná a bohužel také v řadě případů nakonec neúspěšná.

U dívek od 13-ti do 14-ti let je očkování hrazeno pojišťovnou, ale samozřejmě očkujeme v naší ambulanci i dívky starší.

Velmi důležitá v ambulanci dětského gynekologa je také problematika antikoncepce. Antikoncepce pro dospívající dívky je nedílnou součástí plánovaného rodičovství. V ambulanci dětské a dorostové

gynekologie se zvyšuje počet dívek, které se chodí poradit o antikoncepci. Antikoncepce má i v dorostové gynekologii především svou původní úlohu - zabránění nechtěnému otěhotnění. Je však také využívána v četných indikacích terapeuticky.

Rozšiřování znalostí o antikoncepci je velice významná součást plánování rodičovství a patří mezi důležité úkoly sexuální výchovy. Je potěšitelné, že v České republice stále klesá počet umělých přerušení těhotenství, za což vděčíme velkým podílem osvětě. Příznivě vnímáme, že se zvyšuje počet dívek, které se jdou poradit ke gynekologovi o antikoncepci ještě před započatím pohlavního života.

Nechtěná gravidita v dospívání je obrovským stresem, který při jakémkoliv řešení zanechá psychickou jizvu a může změnit celý další život dívky s možnými dalšími následky umělého přerušení těhotenství. Úlohou gynekologa je tedy dívku informovat o možnostech antikoncepce a pomoci ji vybrat vhodný způsob aplikace. Volba antikoncepce by měla vycházet z předpokladu četnosti pohlavního styku za měsíc, ceny výrobku ale i názoru rodiče. Proto je vhodné podat poučení a vysvětlení jak dospívající dívce, tak i doprovázejícímu rodiči.